

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI
HETILAP.

Szerkesztési iroda:
Csik-Szereda
Molnár József ügyvéd
irodájában.
hová küldendő a lap szellemi
részét illető minden köz-
lemény.
Kiadóhivatal:
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése,
hova az előfizetési pénzek és
hirdetéseik küldendők.

Előfizetési ár:
Égés évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítanak.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyilttéri cikkek
soronként 20 kr-ért közöl-
tetnek.

Megjelenik minden szerdán.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MOLNÁR JÓZSEF.

Egyes lap ára 10 kr.

Bicskázás a parlamentben.

Ki hinné a jámbor sógorokról, hogy őket úgy elfogja a pulykaméreg?!

A lapok a közelebbi napokban bőven írják róla, hogy a bécsi osztrák parlamentben a képviselők egymást bicskával szurkálják össze, akár csak mint nálunk a falusi legények egy utazási korcsomában esett táncz végével. Őlre fogják egymást a hírneves politikusok s vondozzák a kijárat felé, hogy dobják ki. Bele kapaszkodnak egymás hajába s tépik-nyövik, akár mint a kendent a falusi kalákások. Lehurcolják az elnököt az emelvényről s az csak nagy ügygyelbajjal tud kitudni a teremből ép bőrrel. Más napra az elnök deszka kerítéssel véteti körül az elnöki emelvényt. Ekkor keresztül ugrádoznak a korláton s széjjel szedik azt. Az elnök kezéből kiveszik a csengettyűt egyik nap, másik napon pedig az elnök a hozzá közeledőknek a fejökhez csapja azt. Alávaló gazember! — Tolvaj! — Komisz! — Pimasz! — Hunczut! — kiabálják egymásnak.

Szóval oly szép és érett magaviseletet tanúsítanak a német és cseh sógorok Bécsben, a parlament termében, a melyet mi itthon a távolból, egész gyönyörűséggel olvashatunk.

Ha a mi parlamentünkben csak egy tizedrésze otrombaság történnék, mint a mi most Bécsben lefoly, egész kéjelegve kiáltanának felénk a szeretett sógorok, hogy barbár magyarok!..

Hát mi most mit kiáltunk feljök?..

Annyi megjegyzést mi is most joggal kockáztathatunk, hogy kár a nagy műveltséggel oly nagyra lenni! A kik birokra kelnek. A kik ököllet verik egymást. A kik összetörnek egymás fején a székeket. A kik egymás haját, bajuszát és szakállát kitépik. A kik egymást bicskával megszurkálják: azok jövőben csak hallgatásnak a nagy műveltségükkel s ne henczegjenek a barbár magyarokkal szemben.

És ez annál nagyobb megrovás alá esik, mert a németek és csehek magukat igen komolyan szokták venni s azt kívánják tőlünk is, hogy mi is komolyan vegyük őket. Ők nem hevesek, indulatosok már fajtánál fogva és mégis mire vetemednek. A magyarokról azt hirdetik, hogy azok vadak és indulatosak; de azok még sem vetemedtek soha ennyire.

Most bíráljanak! Bíráljon az egész világ! Melyik nemzet népe érettebb az alkotmányosságra? Magyarorszáé-e, vagy Ausztriáé? A közös államnak melyik fele komolyabb és így melyik fele van hivatva arra, hogy a másik felett fölényt gyakoroljon?

Egy néhány sorból álló törvényjavaslat tekszik a parlament asztalán, melyet a magyar országgyűlés már rég elfogadott. Arról van szó, hogy a közös ügyek rendezéséig egy évre fennmaradjon a statusqo. Ezért van a nagy háború és verekedés, mert a kisebbség ezt nem akarja. Ő maga se tudja tulajdonképen, hogy valójában hát mit akar. Ő valójában csak kormányválságot akar, de eljárásával valószínűleg túl lő a célon, mert kormányválság helyett könnyen absolutizmust eszközölhet. A mit pedig igen jól meg is érdemelnek a szeretett sógorok, mert mint a jelen esethen bőven bebizonyították, nincsenek megérve a parlamentárizmusra.

A magyar kormány pedig nyugodtan vár a fejleményekre, mert ha a szomszédban megbukik az alkotmányos szervezet, akkor nem lesz kivel alkudozni és egyezkedni a közös ügyekben, mert nem lesz alkotmányos egyezkedő fél, a melynek feltételét Deák Ferencz nemzetünk bölcsé, a kiegyezési törvényben kikötötte és biztosította. Ekkor áll be annak szüksege mint következmény, hogy Magyarország a közös ügyeket érdeklőleg is saját parlamentje és kormánya útján rendelkezék; természetesen addig a határig, a meddig azok Magyarországot kizárólag érdeklik.

Igy egyengeti tehát az osztrák parlament kisebbsége az utat a mi önállóságunk felé. Ők, mint mondják, maguknak keresik ugyan az önállóságot, de a követett uton azt talán hamarabb megszerzik nekünk, mint maguknak.

Ezért, nagy kíváncsisággal várjuk a bécsi parlamentben történendőket. Ott most a többség erőszakhoz nyult, mert határozatot hozott arról, hogy a ki a parlament ülésén zavarokat támaszt, egyszerűen kitiltják az ülésekről, sőt rendőrökkel ki is dobatták őket. Ez az erőszak hullatlan az igaz, de nenány nap alatt elvállik, hogy mit hoz.

— **A osik-somlyói tanító-képezde ügye** valahára jó uton indult a megoldás felé. A most tartott status-gyűlésen Majláth gróf püspök kijelentette, hogy a jövő tanévre a képezde 4 osztályal fogja beállítani s az ezáltal szükséges tanerők fizetését és egyéb szükségességeket sajátjából fogja hordozni. Mindezen esetre hálás köszönettel fogadja püspök urnak ezen nemes elhatározását az egész belső Székelyföld. A bajosan vajdó ügynek csak ezen intézkedés adhatott gyors megoldást. Elismerés illeti a nemes gróf ezen elhatározását azért is, hogy egyik dicső hivatali előde, boldog emlékü Haynald által életre keltett s azután mostohán elfelejtett képezde ügyét vette nemes gondoskodásába.

— **Állami gyümölcsfaiskola a Székelyföldnek.** Mint a lapokból olvastuk, Sepsiszentgyörgyön állami faiskola fog jövő tavaszon felállítani a Székelyföld részére. Földmivelési miniszter ur ez elhatározásán csak örömmel fejezhetjük ki, habár Csikmegye emez érdekeit a jelzett faiskola nem is lesz hivatva támogatni; mert nálunk a Gazdasági Egylet által létesített és fenntartott faiskola a mi igényeinket teljesen kielégítheti. Azt csodáljuk mégis, hogy a szeredai faiskola — mint tudjuk — fel volt ajánlva az államnak s még sem azt vette át a szükséges célra, hanem egészen újat szerzett be Sepsiszentgyörgyön. Hiába, mostanság minden állami intézménynek és gyámolításnak Sepsiszentgyörgy lett a kizárólagos központja a Székelyföldön. El se lehetne sorolni hamarjában azt a sok állami intézményt és kedvezményt, melyekhez Sepsiszentgyörgy az utóbbi években hozzá jutott. Hát Csikban bár egyetlen egyet lehetne-e találni? Vajjon mi lehet annak az oka?

Nevelő intézetet kell állítani Csikmegyében.

Nevelő intézet terve.

Hetedik közlemény

Tanári kar.

Négy különböző iskola faj ugyan annyiféle tanerőt szükségel. Az elemi iskolai két tanító befoglalható a most fennálló viszonyok értelmében is a képezdei tanító karba, megfelelő elbánás mellett. Kikötte, hogy ez a két tanító igen megválasztott, képzett és tehetséges emberek kell legyenek, a kik irodalmilag is már működtek.

A kereskedelmi iskolánál a kereskedelmi szak-
tárgyak, minők a váltójog, kereskedelmi jog, keres-
kedelmi számtan s más mellékes kereskedelmi tár-
gyak, minők könyvvitelezés stb. három jól választott
szaktanárral a szükséges állások betölthetők,

mert magyarnyelv, irodalom, német nyelv, algebra s más általános jelentőségű, nem szakirányú tárgyakat a képezdesekkel együtt tanulhatják a kereskedelmi hallgatók is.

A polgári iskola négy osztály mellett meg kíván egy matematikust egy természettudományi képesítésű, egy történelmi és két nyelvészeti, tehát összesen öt tanerőt. Ezek kizárólag polgári iskolákra kell képesítve legyenek s ha pld. a mostani felső népiskolában egyetemet végzett ember lenne, az át-helyezendő volna a képezdebe.

A négyosztályu tanító-képezdeben szintén szükséges öt olyan tanár, a milyenről a polgárinál szólottunk, kiket ha csak lehet a középiskola teréről kellene összeválogatni, hogy jeles tehetségű s nagy képzettségű emberekből alakuljon meg a testület. Idáig 15 tanerő szükségé merült fel. Ezekhez jön egy pedagógus, ki egyttal az intézet igazgatója is lenne s a képezdeben a nevelés és tanítás tudományát adná elé.

Következnek a speciális szakok tanerői. Szükséges két zenetanár, kik közül az egyik a világi, a másik az egyházi zenét kultiválná. — Ezek ugyan képezdei tanárok lennének, de köteleztnék az intézet többi iskoláiban is az önként jelentkező ifjúságot zenére s valamennyi iskolában az éneket tanítani. Szükséges az egész intézet számára két rajztanár, egy ipari tanár és egy gazdasági szaktanár, egy tornatanár, egy ipari tanár és gazdasági szaktanár, egy tornatanár és két hitoktató, kik köteleztnék az önként jelentkezőket latin nyelvben oktatni, s a tanítóképezdeben az egyházi szertartásokat, latin olvasást tanítani és az intézet vallásos életét kidolgozott szabályzat szerint vezetni. Ilyenformán az intézet összesen 25 tanerőt kívánna meg.

Kivehető a tanári kar összeállításában, hogy a jeles képzettség s kiváló tehetség alapföltétele, hogy valamely tanár ezen intézetnél alkalmaztas-sék. Természetes, hogy ilyen embereknek megnye-rése, s az intézetben való állandósítása csak úgy lehetséges, ha oly magas dotációkban részesítet-nek, hogy semmi indokuk ne legyen jobb után vá-gyakozni.

De gondolni sem szabad egy nagy modern intézetnél arra, mely intézet céljaiban és benső természetében egyedül álló leendene egész Magyarországon s mint egy mintáját képezne a góczpon-tosított népnevelésnek, hogy ezen, vagy azon a tanszakon spórlások tétessenek, mert ez nyílt bu-kásnak vetné meg alapját. Az ország általános vi-szonyaihoz mérten, melyet már volt alkalmam a „Csiki Lapok“-ban kifejezni, feltüntetem, hogy minő magasan képelem a fizetéseket megállapítani.

1. Gyakorló iskolai tanítók: alapfizetés 800 frt, öt egymás után következő 100 frtos ötdévi pótlék.
2. Polgári iskolai tanítók 1200 frt alapfizetés, 150 frt ötszöri ötdéves pótlék.
3. Kereskedelmi iskolai és képezdei tanárok 1500 frt alapfizetéssel és 200 frt ötdéves pótlékkal.
4. Zenetanárok 2000 forint alapfizetés és 200 frtos ötszöri ötdéves pótlék.
5. Rajztanárok, ipar- és gazdaságtanár ugy mint a képezdei rendes tanárok.
6. Hitoktatók tekintettel, hogy nem családos emberek, ugy honorálandók volnának, mint a polgári iskolai tanítók ötdévi pótlék nélkül.
7. Tornatanár ugy, mint polgári iskolai tanítók, pótlékkal.
8. Az igazgatók 200 frt pótlékot, az egész intézeti igazgatója 300 frt pótlékot élvezne.

Sokan megütközhetnek ezen a tuzónak lát-szó felfogáson, de csak azok, a kik soha sem hal-lották, hogy Angliában hasonló intézetek tanárai 1000—2200 font sterling fizetést huznak, a mi 12—13 ezer frt évi jövedelmet tesz ki, s hogy Németországban némely államokban egy-egy Schul-meister 4—5 ezer márka fizetést kap, a mi 2400—3000 frtnak felel meg. Ebhez képest terve-zett intézetünk nagyon is alkalmazkodik a magyar viszonyokhoz, s ha a tisztelt olvasó utána számít, látni fogja, hogy egy garassal sem mulja felül a mostani állami fizetéseket hazánkban, csupán rend-szere más, kissé kedvezőbb.

Ezen felül még olyan kötelezettségeket is szándékunk van tervezetbe fölvenni, a minők a hasonló fizetésű állami középiskolai tanároknak róva nincsenek. Tulzának csak Csikmegyében tünhetik

Sz. 2516—1897.

ki.

Pályázat.

Csik-Szereda rendezett tanácsa városban a gazdasági tanácsosi és pénztárnoki állás lemondás-folytán megüresedvén, arra pályázatot hirdeték.

A gazdasági tanácsos évi javadalmazása 300 forint.

A pénztárnoké évi 500 frt.

Felhivatnak mindazok, kik ez utóbbi állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat s eddigi alkalmzatásukat igazoló okmányokkal felszerelt sajátkezűleg irt s szabályszerűleg bélyegzett pályázati kérvényüket folyó évi deczember 9-ig aláírott polgármesterhez adják be.

A pénztárnoki állásra vonatkozólag adóhivatal vagy pénzügyigazgatóságnál szolgált egyén előnybe részesítetik.

Csik-Szereda, 1897. november 22-én.

Élthes Jakab,
polgármester.

2—3

Sz. 413—1897. vb.

Árverési hirdetmény

csikszentgyörgyi Soós Lajos elleni csődügyben.

Alóliirt bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. cz. 102. § sa értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredai kir. törvényszék 1897. évi 7360. p. sz. végzése következtében Kammer és Jekelius s társai csődkerők javára csikszentgyörgyi kereskedő Soós Lajos elleni csődügyben a csikszeredai kir. törvényszéknek 6862—1897. sz. alatt 1897. november hó 4-én felvett csődleltár 1—268. tétel szám alatt összeirt és bírói zár alá vett bolti árucikkek nevezetesen: Vattmold, oxford, gyolcs, takács, karton, szöttes, szatin, parket, inlett, kendők, hárász darabok, harisnyák, kesztyűk, zsinorok, különböző tűk, faszeg, fűszerek, vasárúk, gyufa, dohány és pénztárczák, talp-bőrök, mérlegék stbbiből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek megtartására 1897. évi decz. 21-ike és következő napjai tűzetnek ki határidőül, mindig d. e. 9 órakori megkezdéssel Csik-Szentgyörgyön Soós Lajos lakásán.

Mibe venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett fognak eladni a legtöbbet ígérőnek.

Kelt Csik-Szentmártonon, 1897. nov. 27.

Gondos István,
kir. bír. vhtó.

Eladó három darab igen kitünő vadászkutya (kopó). A három darabnak az ára együttesen 45 frt. Bővebb értesítést ad a kiadóhivatal. 3—3

Patkányvész.

Patkányok és egerek kipusztítására való gyors és biztos hatásu szer, embereknek és háziállatoknak nem ártalmas. 1 doboz ára 35 kr. Postaszétküldés legalább 3 dobozonként. Kapható

Theil Frigyes
gyógyszertárban
Csik-Szépvizén.

1—10

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynők, kik törvényszerűleg megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (részvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtának. Ajánlatok „Confidentia” czimen: Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest V., Fűrdő-utca 4. szám intézendők.

1—5

KÖHÖGÉS, 9—10

rekedség és elnyálkásodás ellen a legjobb hatásu szer a RÉTHY-féle

pemetefü-czukorka,

mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. — Kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára 30 kr,

5 dobozzal 1 frt 50 krért! bérmentve küld

RÉTHY BELA
gyógyszerész Békés-Csabán.

Csak akkor valódi, ha minden doboz fenekén a aláírásom látható.

Réthy Béla
gyógyszerész

A csikszentkirályi téglagyár közhírré teszi, hogy Csik-Szentkirály községben a téglagyár telepen faraktárt nyitott, a hol ugy hasábfá, mint csutakokba fűrészelt fa kapható házhoz szál-szítva az alábbi árakban:

1 köbméter hasáb bükkfa	2 frt — kr.
1 „ csutakba fűrészelt bükkfa	2 „ 40 „
1 „ hasáb fenyőfa	1 „ 20 „
1 „ csutakba fűrészelt fenyőfa	1 „ 40 „

A rendelés vételétől a megrendelt mennyiség beszállítva lesz.

Csik-Szentkirály, 1897. november 26.

Szentkirályi téglagyár.

A „The Gresham”

ANGOL ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG
Londonban

(alapított: 1848. évben)

folyó évi szeptember hó 1-étől kezdve életbe léptette az új

Jelzálog-kölcsön biztosítási módozatot,

a mely lehetővé teszi minden föld-, vagy házbirtokosnak, a kinek ingatlana jelzálog-kölcsönnel van terhelve, hogy egy ilyen jelzálog-kölcsön biztosítás megkötése által, csekély díjfizetés ellenében családjának azon kedvezményt biztosítsa, hogy azon esetben, ha ő a kölcsön törlesztés-időtartama alatt bármikor meghalna, a jelzálog-kölcsönrel megterhelt birtoka tehermentesül maradjon a családnak.

Ilyen jelzálog-kölcsön a biztosítás megkötése által egy igen csekély évi díj ellenében azon kötelezettséget vállalja magára a társulat, hogy a szerződő félnek a kölcsön-törlesztési időtartamon belül bármikor beálló halálakor, a birtokot még terhelő jelzálog-kölcsön összeget az illető kölcsönadó pénzintézetnek azonnal visszafizeti és a családot a tehermentes birtok élvezetébe juttatja.

Ezen biztosításnak megkötésénél teljesen mindegy, hogy a kölcsön mostani avagy régebbi keletű, mivel az évi díj csak a még hátralékos időtartam alapján számíttatik.

A feltételek világosak és mindenki által könnyen megérthetők. — A felvételi eljárás semmiféle nehézséggel nem jár.

Részletes fölvilágosításokkal szolgál:

a „The Gresham” angol életbiztosító társaság
Jelzálog-kölcsön osztályának erdélyrészi vezérképviselője

Szepessy Lajos,

Kolozsvártt, Trencsén-tér 1. sz., (saját ház.)

9 12

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

**ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR**

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

B U D A P E S T.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszavagó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

3—12

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecsavágók

Morzsolók.